

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมือง กับการสอนภาษาไทย

ว่าที่ร้อยตรีจิตตานุวัตร ภูแก้ว

ครู คศ. 1 โรงเรียนนาบัววิทยา ตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

บทคัดย่อ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพชนได้สร้างสรรค์โดยใช้สติ ปัญญา และมวลประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่ชาวบ้านคิดเองทำเอง และนำมาแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้อย่างสมสมัย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่นในด้านต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและมีความผูกพันและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการคิด การจัดการและการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเอง การประกอบอาชีพและการพัฒนาท้องถิ่นการจัดการเรียนการสอนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนและร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมืองกับการสอนภาษาไทยโดยการนำโรงเรียนออกสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยพาผู้เรียนออกไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสถานที่จริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาในบริบทจริง เข้าใจข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ตระหนักและเห็นคุณค่าได้โดยง่าย จากนั้น ผู้เรียนก็นำความรู้ที่ได้จากการออกชุมชนมาสร้างเป็นชิ้นงาน อาทิ การสร้างหนังสือเล่มเล็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการอธิบายประวัติหมู่บ้าน การทำรายงานนำเสนอหน้าชั้นเรียนในหัวข้อที่ตนไปศึกษาหรือจะเป็นการนำเสนอภาพวิถีทัศน์ในการศึกษาประวัติหมู่บ้าน

คำสำคัญ: การบูรณาการ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ชื่อบ้านนามเมือง, การสอนภาษาไทย

The integration of folk wisdom and the names of the villages into teaching Thai

Acting Sub Lt. Disanuwat phukaw

Teacher, Practitioner Level, Na Bua Wittaya School, Na Bua, Mueang Surin, Surin

Abstract

Folk wisdom is considered the cultural heritages, inherited from ancestors and resulted from their intuition, intelligence, and collection of experiences. The folk wisdom is considered the knowledge of the local, established in order to solve or deal with problems on a daily basis. This study was aimed to study cultural instructions pertaining to folk wisdoms, using the concept of experiential learning. The participants of the study were grade 9 students in Na Bua Wittaya School, Muang District, Surin Province, Thailand. The results suggest that the integration of village's names and Thai instruction, having students go on a field trip to different local villages to study folk wisdoms, was considered the means designed by the instructor to bring students for a field trip. That is, students had the chance to expose to the real contexts and to learn the folk wisdoms from the local people. This was to promote the understandings and awareness towards the values of the folk wisdoms. Besides, students could potentially apply the knowledge related to the folk wisdom to create their innovation, such as the village historical book, reports to be presented in class, or VDO of their field trip to those villages.

Keywords: folk wisdom, the name of the village, Teaching Thai

บทนำ

สภาพการณ์โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะประเทศไทย มีเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ รวมถึงการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ต้องให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับตัวในมิติของสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตโดยชุมชนต่างเห็นคุณค่าช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น เรียนรู้การทำงาน แก้ไขปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพชนได้สร้างสรรค์โดยใช้สติ ปัญญา และมวลประสบการณ์ ดังที่ สามานถ จันทรสุรีย์ (2536, 146) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่ชาวบ้านคิดเองทำเอง และนำมาแก้ปัญหาคำถามดำเนินชีวิตได้อย่างสมสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแล้ว ยังมีคุณค่าอย่างลุ่มลึกและมหาศาลที่จะช่วยพัฒนาชีวิตมนุษย์ไปสู่ทางที่ดีงามได้ ดังที่ ประเวศ วะสี (2536, 21-23) ได้แสดงทัศนะด้านคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น สรุปได้ว่า ภูมิปัญญามีความเชื่อมโยงจากประสบการณ์จริง มีการนำธรรมชาติมาเป็นสื่อในหลายด้าน อันทำให้คนเคารพธรรมชาติ เคารพผู้อาวุโส ภูมิปัญญาเป็นเครื่องส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ให้ความสำคัญกับจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม จากความสำคัญของภูมิปัญญาดังกล่าว จึงทำให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, 5) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายข้อหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเห็นคุณค่า ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาไทย ดังนี้ “มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย” ฉะนั้นแล้วก่อนที่ผู้เรียนจะมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาด้านภูมิปัญญาให้ถ่องแท้เสียก่อน เมื่อเข้าใจถึงคุณประโยชน์อันมหาศาลของภูมิปัญญา ก็ย่อมไม่ยากที่ผู้เรียนจะรัก ห่วงแหน และมีจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ครู และชุมชนที่จะต้องช่วยกันบูรณาการภูมิปัญญามาใช้ในการสอน

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและการบอกเล่าสืบต่อกันมา ภาษามีลักษณะของการเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งที่เป็นเครื่องช่วยสะท้อนขนบธรรมเนียม ประเพณีหลายๆ อย่างของมนุษย์ สะท้อนความเป็นอยู่ของมนุษย์ในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ การถ่ายทอดกันทางสังคม ภาษายังช่วยให้มนุษย์ธำรงวัฒนธรรมและสืบทอดวัฒนธรรมได้ด้วยและยังคงสืบต่อไปยังชนรุ่นหลังต่อไป ไปอย่างไร้ที่สิ้นสุด ดังนั้น วัฒนธรรมภาษาจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นชาติ โดยเฉพาะภาษาที่เป็นถ้อยคำของชาตินั้นๆ

ชื่อ เป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น เพราะมนุษย์ได้เรียนรู้การใช้ภาษาด้วยการตั้งชื่อให้แก่ตนเองรวมทั้งสิ่งต่างๆ รอบตัว อาทิ ชื่อสัตว์ ชื่อสิ่งของ ชื่อสถานที่ และอื่นๆ เพื่อใช้สำหรับเรียกโดยเฉพาะเจาะจง สุวีโล เปรมศรีรัตน์ และสุขุมาวดี ขาหิรัญ (2527, คำนำ) กล่าวถึง ลักษณะของชื่อและการตั้งชื่อสรุปได้ว่า ชื่อมักเป็นสิ่งที่แรกๆ ที่ทำให้เกิดความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มนุษย์เข้าไปมีความเกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้เพราะชื่อมักจะมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของสิ่งนั้น หรือบอกอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้อง กับสิ่งนั้น นอกจากนี้แล้ว ชื่อที่ตั้งขึ้นแต่ละยุคสมัยมักจะมี ความแตกต่างกัน ทั้งกลวิธีการตั้งชื่อ ความหมายหรือที่มาที่ไปของชื่อ ส่วนใหญ่แล้วจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในแต่ละยุคแต่ละสมัยในสมัยใดสมัยหนึ่ง

การตั้งชื่อจึงเป็นสิ่งที่บุคคลในแต่ละกลุ่มในแต่ละยุคสมัยกำหนดรับรู้ เข้าใจร่วมกัน ทั้งประวัติความเป็นมา ความหมาย วิธีการตั้งชื่อ แต่เมื่อเวลาผ่านไป การรับรู้ความเป็นมา การสื่อความหมายอาจเปลี่ยนไป หรือชื่อบางชื่ออาจสูญหายไป ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย (2546, 20) กล่าวถึงความสำคัญของชื่อว่า “ชื่อเป็น สมมติบัญญัติที่บุคคลในแต่ละกลุ่มแต่ละเหล่ากำหนดรับรู้และเข้าใจร่วมกันในช่วงหนึ่งสมัยหนึ่ง...เมื่อกาลเวลา ล่วงผ่านไป การรับรู้ความเป็นมา การสื่อความหมาย หรือแม้แต่การเรียกชื่ออาจสูญสิ้นไป จนกระทั่งอาจไม่มีใครรู้ถึงที่มาและที่ไปของชื่อบางชื่อเลยก็มี อย่างชื่อหมู่บ้าน”

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, 1263-1264) ได้ให้ความหมายของ หมู่บ้านไว้ว่า หมายถึง “ท้องที่ ที่รวมบ้านหลายบ้านให้อยู่ในความปกครองอันเดียวกัน และมีประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าปกครอง” จึงถือได้ว่า หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดของท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน และจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดนี้เอง จึงทำให้เกิดเรื่องราวของการอยู่ร่วมกัน กลายเป็น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นของตน

นอกจากนี้ชื่อของหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านยังมีความหมายแตกต่างกัน ความหมายของชื่อหมู่บ้านนี้เอง เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตั้งชื่อหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านด้วย เช่น ชื่อหมู่บ้าน “ละหุ่ง” เดิมชื่อว่า “ละฮอง” หมายถึง “มะละกอ” แต่เมื่อทำการได้กำหนดให้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านซึ่งไม่คำนึงถึงความหมายแต่เน้นการเทียบเคียงของเสียง จึงกำหนดชื่อใหม่เป็น “ละหุ่ง” ซึ่งเป็นพืชอีกตระกูลหนึ่งที่ไม่ได้มีความหมายว่า “มะละกอ”

จากลักษณะดังกล่าวเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ชื่อหมู่บ้านเป็นเสมือนสิ่งบอกเล่าเรื่องราว ความเป็นมา ของท้องที่หนึ่งๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านต่างๆ นั้น ย่อมมีความสำคัญในอันที่จะที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงการใ้ภาษาไทยที่มุ่งสื่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม ท้องถิ่น ชื่อหมู่บ้านจึงเป็นเสมือนเครื่องมือเก็บรวบรวมเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนสะท้อนภาพท้องถิ่น และวัฒนธรรมของกลุ่มชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการศึกษา

ถวัลย์ มาศจรัส (2549, 31) ได้กล่าวถึงเรื่องท้องถิ่นไว้ว่า เรื่องของท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อความเป็นชาติของทุกประเทศ เพราะการที่จะรวมตัวเป็นประเทศได้นั้นต้องอาศัยพลังของความรัก ความหวงแหนในเรื่องภาษา ความคิด ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ความเชื่อ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวและเชื่อมโยงกับจิตสำนึกในความรักและความหวงแหนแผ่นดินถิ่นเกิดของตนทั้งสิ้น

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความเป็นท้องถิ่นไว้หลายประเด็น ดังเช่นได้มีการกล่าวถึงเรื่องท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 (1) ว่า บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57 (6) รัฐต้องอนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ตามจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ปรับปรุง พ.ศ.2545) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจะต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และให้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับความรู้อันเป็นสากล และได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นโดยเน้นให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในข้อ 5 เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่น ในด้านต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและมีความผูกพันและมีจิตสำนึกที่ท้องถิ่น ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการคิด การจัดการและ การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเอง การประกอบอาชีพ และการพัฒนาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุน และร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึก

ปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ซึ่งประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์

จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่าข้อมูลท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา แม้ว่าเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยนำข้อมูลท้องถิ่นมาเป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้เป็นเรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและใช้มานานแล้ว หากแต่เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านั้นเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของคนในสังคมที่ต้องกลับไปให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครูผู้สอนยิ่งต้องทำหน้าที่ปลูกฝังให้นักเรียนได้รู้จัก หวงแหน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง การที่ผู้ศึกษาเป็นครูภาษาไทยจึงเกิดความคิดว่า การนำข้อมูลท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็น สื่อในการเรียนการสอนในรูปแบบของการจัดการเรียนที่นำข้อมูลท้องถิ่นมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยสอดแทรกในทักษะต่างๆ ของภาษาไทย และแทรกอยู่ในสาระต่างๆ ของภาษาไทยที่จัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งที่ตั้งงามที่อยู่คู่ ท้องถิ่นของตน อีกทั้งยังได้ใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ใกล้ตัวอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยที่ไม่ต้องลงทุนแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญและต้องการตอกย้ำให้ครูผู้สอนได้เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลท้องถิ่น เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์กับทั้งตัวนักเรียนและต่อตัวครูผู้สอน เพราะหากเราจะคิดแต่ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยนำข้อมูลท้องถิ่นมาเป็นองค์ประกอบไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและใช้มานานแล้ว จนปัจจุบันอาจจะเลิกให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ไปแล้ว ผู้ศึกษาก็เกรงว่าสิ่งสำคัญและคุณค่าเหล่านั้นก็จะกลายเป็นสิ่งที่ทำตามกระแสนิยมและปล่อยให้คุณค่าของสิ่งตั้งงามเช่นข้อมูลต่างๆ ในท้องถิ่นต้องกลายเป็นอดีตที่ผู้คนลืมเลือน เพราะไม่ได้เป็นเรื่องใหม่ที่น่านำมาใช้จัดการเรียนการสอน จนทั้งรัฐวัฒนธรรมและคุณค่าที่ตั้งงามที่ควรค่าแก่การเรียนรู้สืบไป

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การสอนโดยการนำข้อมูลท้องถิ่นหรือสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาเป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียน การสอนหรือที่เรียกอีกอย่างว่า “บูรณาการกับรายวิชา” นั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้เป็นเรื่องแปลกใหม่ แต่เป็นเรื่องเดิมที่ครูผู้สอนคุ้นเคยกับเรื่องนี้นี้นานแล้ว จนบางท่านอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องที่ล้าสมัย แต่ผู้ศึกษาคิดว่าเรื่องราวหรือข้อมูลท้องถิ่นไม่เคยมีความล้าสมัย เพราะสามารถหยิบยกขึ้นมาเล่าขานพร้อมทั้งใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าให้ท้องถิ่นนั้นๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ผู้ที่เป็นครูผู้สอนคงจะมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน มาบ้างไม่มากก็น้อย โดยการจัดการเรียนการสอนนั้นมีหลากหลายวิธี ทั้งการใช้รูปแบบวิธีการสอนแบบต่างๆ ทั้งการสร้างสื่อ นวัตกรรม หากแต่หลายท่านยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นสื่อการสอนที่มีคุณค่าเข้ามาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน หากครูผู้สอนนำข้อมูลท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการกับวิธีการสอนแต่ละวิธีหรือการสร้างสื่อ นวัตกรรมแต่ละชิ้น ก็จะทำให้วิธีการสอนหรือนวัตกรรมชิ้นนั้นเป็นวิธีสอนและนวัตกรรมที่มีคุณค่าควรแก่การเรียนรู้มากขึ้น เพราะนอกจากนักเรียนจะได้รับความรู้จากวิธีสอนหรือสื่อ นวัตกรรมนั้นแล้ว นักเรียนยังได้เกิดความตระหนัก รัก ห่วงแหน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนอีกด้วย

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2545, 6) กล่าวถึงการบูรณาการไว้ว่า การบูรณาการ คือ การเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน ประมวลความรู้หลากหลายและประสบการณ์ที่แตกต่างมา ร้อยเรียงเพื่อสร้างประเด็นหลัก (Theme) และหัวข้อเรื่อง (Topic) แล้วนำความรู้ที่สัมพันธ์กับหัวข้อนั้น มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน การสอนและลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย และคณะ (2554, 4) กล่าวถึง การบูรณาการ ไว้ว่า การบูรณาการ หมายถึง การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน โดยอาศัยกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ และการคิด ระดับสูง 5 แบบ เป็นฐานความรู้ คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดบูรณาการ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์

ดังนั้นการบูรณาการ คือ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำมาจัดการเรียนการสอนในสาระวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้และตระหนัก รัก ห่วงแหน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย (2554, 77) กล่าวว่า การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ แก่ผู้เรียนด้วยการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชน เป็นการก้าวข้ามแนวคิดการสอนที่เน้นครูเป็น ศูนย์กลางไปสู่แนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปลี่ยนการผูกขาดความรู้จากตำราหรือตัวครู ในฐานะแหล่งเรียนรู้หลักเพียงแหล่งเดียวสู่พื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลาย เปลี่ยนเครื่องมือ และวิธีการใหม่ในการเปิดแหล่งความรู้และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แก่ผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถบูรณาการการเรียนรู้กับเรื่องราวชีวิต และวิถีความเป็นไปของท้องถิ่น สังคม ในระดับภูมิภาค ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก โดยใช้รูปแบบวิธี สอนที่เหมาะสม อีกทั้ง ต้องคำนึงถึงแหล่งความรู้ สื่อ นวัตกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” จัดเป็นข้อมูลท้องถิ่นประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาจัดเป็นองค์ประกอบหรือบูรณาการกับการเรียนการสอนได้

กรมวิชาการ (2539: 13) ได้กล่าวถึง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนว่า ครูผู้สอนต้องตระหนัก เห็นความสำคัญ และเห็นคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ต้องศึกษา สืบค้นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนเชิญวิทยากรในท้องถิ่นร่วมวางแผนและจัดกิจกรรมร่วมกับครูผู้สอน

เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นข้อมูลท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นล้วนมีความสำคัญ และสามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้งสิ้น ครูภาษาไทยในฐานะครูผู้รับผิดชอบการถ่ายทอดภูมิปัญญาทางภาษาจึงต้องสืบบทบาทในเรื่องนี้โดยตรง และต้องเร่งร่วมแรงร่วมใจกันปลูกฝังให้เยาวชนเกิดความตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

พรรณฉวีรัตน์ ละอองผล (2546: 43) กล่าวว่า วิชาภาษาไทยเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาษา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และสมบัติของชาติที่จะต้องอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่ชาติตลอดไป ครูภาษาไทยจึงต้องเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทในการนำภูมิปัญญาไทย และข้อมูลท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกล่าวถึงบทบาทสำคัญ ของครูภาษาไทยว่า 1) ต้องเป็นผู้ที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย 2) ต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาไทย 3) ต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์คุณค่าของภูมิปัญญาไทย และ 4) ต้องเป็นผู้นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

จากบทบาทสำคัญของครูภาษาไทยดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญเรื่องข้อมูลท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอน และคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายที่ครูจะดึงเอาภูมิปัญญาหรือข้อมูลท้องถิ่นมาใช้งานได้อย่างไร หรือจะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร แต่เมื่อได้ทำความเข้าใจและศึกษาเกี่ยวกับข้อมูล ท้องถิ่นแล้วก็พอจะเห็นช่องทางมากมายที่ครูสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยได้อย่างไม่ยากเพียงแต่ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว

การใช้ข้อมูลท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนนั้น ทำได้โดยการเลือกข้อมูลท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่มาใช้จัดการเรียนการสอนโดยข้อมูลท้องถิ่นนั้นเป็นข้อมูลท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนและครูผู้สอนมากที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลที่นักเรียนเห็น รู้จัก ค้นเคย และตรงตามประสบการณ์ของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะได้รู้จักเรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ๆ ตัว

พรรณฉวีรัตน์ ละอองผล (2546: 45) กล่าวว่า การเลือกภูมิปัญญาจากแหล่งหรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่มาจัดการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ที่ตรงตามหลักการเรียนรู้

คือ เรียนรู้เรื่องใกล้ตัวแล้วจึงเรียนรู้เรื่องไกลตัว เนื่องจากปัจจุบันพบว่าเยาวชนไทยเรียนรู้เรื่องรารอบโลก แต่ไม่รู้จักเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การขาดความรักความผูกพันในท้องถิ่นและการละทิ้งถิ่นฐานเดิม การละทิ้งถิ่นฐานถือเป็นปัญหาที่สำคัญและกำลังเกิดขึ้นในประเทศ ผู้คนเข้าไปแออัดอยู่ในสังคมเมืองจนเกิดปัญหาต่างๆ มากมาย สิ่งที่ครูทำได้ คือ การดึงเยาวชนหรือนักเรียนให้มีความคิดและจิตสำนึกรักถิ่นฐานบ้านเกิด

ข้อมูลท้องถิ่นมีหลากหลายประเภทตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้จัดเป็นหมวดหมู่ เป็นสาระการเรียนรู้ต่างๆ ครูสามารถเลือกนำมาใช้ให้เหมาะกับระดับชั้นและให้เหมาะกับเนื้อหาที่ต้องการสอน ซึ่งวิชาภาษาไทยนั้นสามารถนำข้อมูลท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบ

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถทำได้ 3 วิธีใหญ่ คือ 1) นำโรงเรียนออกสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการเข้าสู่โรงเรียน หรืออาจใช้ทั้ง 2 วิธีรวมกันได้ คือวิธีที่ 3) วิธีผสมผสาน ทั้งนี้ในการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 3 วิธีนั้นมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน

วิธีที่ 1 นำโรงเรียนออกสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการจัดการ เรียนรู้ โดยพาผู้เรียนออกไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสถานที่จริง วิธีนี้มีข้อดี คือ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาในบริบทจริง เข้าใจข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ตระหนักและเห็นคุณค่าได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้มีข้อจำกัด คือ อาจไม่สะดวกในการเดินทาง หรือการควบคุมดูแลผู้เรียนอาจทำได้ค่อนข้างลำบากและไม่ทั่วถึง

วิธีที่ 2 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการเข้าสู่โรงเรียน วิธีการนี้สามารถทำได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ การเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ หรือการที่โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นในโรงเรียน แล้วให้นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์นั้น วิธีการนี้มีข้อดีคือ มีความสะดวกเพราะแหล่งข้อมูลอยู่ในโรงเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน ข้อจำกัด คือ หากพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นออกแบบได้ไม่น่าสนใจ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย เกิดความไม่เข้าใจไม่ตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญา

วิธีที่ 3 คือ วิธีผสมผสาน คือ การผนวกทั้ง “นำโรงเรียนออกสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น” และ “นำภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการเข้าสู่โรงเรียน” มาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งวิธีนี้จะช่วยลดข้อจำกัดในสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่นได้ ฉะนั้นแล้วหากได้บูรณาการทั้ง 2 วิธีข้างต้นมาใช้ร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญายอมทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสนุกสนานและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมืองกับการสอนภาษาไทย ของโรงเรียนนาบัววิทยา ตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

โดยทำงานกลุ่มสาระภาษาไทยใช้วิธีที่ 1 ของการนำโรงเรียนออกสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยพาผู้เรียนออกไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสถานที่จริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาในบริบทจริง เข้าใจข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ตระหนักและเห็นคุณค่าได้โดยง่าย จากนั้นผู้เรียนก็นำความรู้ที่ได้จากการออกชุมชนมาสร้างเป็นชิ้นงาน อาทิ การสร้างหนังสือเล่มเล็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการอธิบายประวัติหมู่บ้าน การทำรายงานนำเสนอหน้าชั้นเรียนในหัวข้อที่ตนไปศึกษา หรือจะเป็นการนำเสนอภาพวิถีทัศน์ในการศึกษาประวัติหมู่บ้าน

❖ ภาพที่ 1 นำนักเรียนออกสู่ชุมชนเพื่อเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการจัดการเรียนรู้การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมืองกับการสอนภาษาไทย โดยการนำโรงเรียนออกสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะ โดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมืองกับการสอนภาษาไทย

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมืองกับการสอนภาษาไทย	
สาระการเรียนรู้ภาษาไทย	กิจกรรมการใช้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ชื่อบ้านนามเมือง
การอ่าน	ผู้เรียนอ่านข้อความที่ผู้เรียนเขียนขึ้น ที่ได้จากการ ออกสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากท้องถิ่น
การเขียน	ผู้เรียนเขียนสรุป อธิบาย รายงานผลจากการออก สัมภาษณ์เก็บข้อมูลท้องถิ่น
การฟัง การดู และการพูด	ผู้เรียนสัมภาษณ์ ชักถามข้อมูลจาก ปราชญ์ชาว บ้าน ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการฝึกทักษะด้านการสื่อสาร
หลักการใช้ภาษา	ผู้เรียนสามารถนำทักษะของหลักภาษาในการเขียน การพูด ให้ถูกต้องตามแบบแผนภาษาไทย
วรรณคดีวรรณกรรม	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับประวัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ของกับวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะประวัติชุมชน ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน หรือชื่อที่เกี่ยวข้องกับ สถานที่สำคัญในท้องถิ่นนั้นๆ

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นชื่อบ้านนามเมือง
กับการสอนภาษาไทย ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาภูมิปัญญาชื่อบ้านนามเมือง ก่อให้เกิด
ความรู้และทักษะได้อย่างครบถ้วนตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สรุป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นเกิดความ
ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนนั้น นอกจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มี
ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นแล้ว จะต้องนำเอา
ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นทรัพยากรมนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
ด้วย เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับชีวิต สภาพเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ที่แท้จริง จนสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ซึ่งตรงกับแนวคิดของชาตรี สำราญ (2545: 5) กล่าวว่าสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิต เป็นวัฒนธรรมประจำถิ่น เป็นประเพณี เป็นสิ่งของมรดกพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ แต่ละท้องถิ่นก็ไม่เหมือนกัน ซึ่งเยาวชนรุ่นใหม่ต้องเรียนรู้และควรเรียนรู้ นอกจากนี้ พรชัย ภาพันธ์ (2545: 4) กล่าวว่าไว้ว่าทรัพยากรอันล้ำค่าของชาติและท้องถิ่นคือความรู้และประสบการณ์ที่ผู้คนในท้องถิ่นได้เก็บสะสมถ่ายทอดและอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สิ่งเหล่านี้คือต้นทุนทางวัฒนธรรมที่โรงเรียนสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนโดย

จัดเป็นห้องปฏิบัติการทางวัฒนธรรมหรือแหล่งวิทยาการทางการศึกษาที่มีคุณค่าเพื่อลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและเพื่อความเป็นไทยสืบไป

นักวิชาการหรือผู้วิจัยข้างต้นต่างก็ให้ความสำคัญของเรื่องราวและคุณค่าของท้องถิ่นทั้งสิ้น จากการศึกษาพบว่า การนำข้อมูลท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น ส่วนมากเป็นการสร้างสื่อ นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน เช่น การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านจากเรื่องราวข้อมูลท้องถิ่นต่างๆ หากแต่ผู้ศึกษามีความต้องการให้ครูผู้สอนภาษาไทย อันเป็นครูที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมภูมิปัญญาและชี้ให้นักเรียนได้เกิดความตระหนัก รัก ห่วงแหน และภาคภูมิใจในท้องถิ่น ได้คิดหาวิธีการอื่นๆ ที่มีความแปลกใหม่สร้างสรรค์ในการนำข้อมูลท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการต่อยอดให้ครูผู้สอนได้เห็นคุณค่าของข้อมูลท้องถิ่นที่หาได้โดยไม่ต้องลงทุนอะไรเลย เพียงแค่นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดสรรให้เกิดคุณค่าทางปัญญาและถ่ายทอดคุณค่านั้นไปสู่นักเรียน เพราะการเรียนรู้ต้องเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เด็กเพื่อให้มีพื้นฐานที่ดีและฝังรากอย่างมั่นคงและยั่งยืน ครูภาษาไทยจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องเป็นผู้ยอมรับและเห็นคุณค่า เป็นต้นแบบ ที่ดีในการอนุรักษ์และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการนำข้อมูลท้องถิ่นที่มีคุณค่ามากมายเข้ามาจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบวิธีการที่สามารถจะพึงกระทำได้

ผู้ศึกษาทำได้เพียงแค่การต่อยอดให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญในข้อมูลท้องถิ่นเท่านั้น หากแต่ถ้า ครูผู้สอนไม่เริ่มกระทำหรือมีแต่คิดว่าเป็นสิ่งที่มิใช่ข้อมูลท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนมากมายแล้ว ทำให้กลายเป็นวิธีการที่เก่า ล้าสมัย ถ้าทุกคนคิดแบบเดียวกันก็จริงแต่จะทำให้สิ่งมีค่าของท้องถิ่นเสื่อมหายไปตามความคิดและกาลเวลา อีกทั้งยังทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่เรียกได้ว่าเป็นรากเหง้าแห่งปัญญาที่เกิดมาพร้อมกับบรรพบุรุษของนักเรียน หากเป็นเช่นนี้ก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดายและน่า เสียใจที่ผู้ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้ก็คือ ครูนั่นเอง เมื่อรู้เช่นนี้แล้วครู

ผู้ซึ่งเป็นผู้ให้โอกาสและให้ความรู้กับนักเรียนจะนิ่งเฉยได้อย่างไร หันมาเป็นผู้สร้าง ผู้จุดประกายให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึก รัก ห่วง แห่น และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่นำข้อมูลท้องถิ่นมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2539). แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชาติรี สาราน. (2545). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2549). คู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2545). การสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้. ประเวศ วะสี. (2535). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบทเล่ม 1. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พรชัย ภาพันธ์. (2545.). “หลักสูตรท้องถิ่น,” วารสารวิชาการ .5(7) , 4 กรกฎาคม
- พรพันธุ์ เขมคุณาศัย. (2554). สอนด้วยหัวใจ. ตรัง: นกเข่าสำนักพิมพ์.
- พรพันธุ์ เขมคุณาศัย และคณะ. (2554). โครงการวิจัย การจัดการความรู้จากห้องเรียนสู่ชุมชน: การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของเยาวชน. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรรณณินท์ ละอองผล. (2546). “ครูภาษาไทยกับบทบาทด้านภูมิปัญญาไทย”, 60 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: ประมวลบทความทางการศึกษา การจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้. (หน้า 37-48). นนทบุรี: พี.เอส. พริ้นท์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.

คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย. (2546). ชื่อบ้านนามเมืองในกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

สามารถ จันทรสุรีย์. (2536). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
ภูมิปัญญา.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุขุมมาวดี ขำหิรัญ. (2527). ชื่อหมู่บ้านของอำเภอเมืองสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย
มหิดล.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
กรุงเทพฯ.

